

Remissvar gällande SOU 2024:66. Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid.

Remissvar gällande SOU 2024:66. Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid

Sáminuorra är en samisk ungdomsorganisation som arbetar för att tillvarata och främja samiska ungdomars intressen och rättigheter. Arbetet sker för, tillsammans och av oss unga samer.

Sáminuorra har tagit del av betänkandet angående SOU 2024:66 och vill härmed framföra vissa synpunkter och förslag till förbättring.

Synpunkter på utredningen

En stor del av remissvaret fokuserar på avsnitt 3.7, där det framhålls att det inte ses någon större skillnad i psykiskt välbefinnande mellan minoritetsgrupper och övriga befolkningen. Dock saknas tillräcklig och representativ forskning om minoritetsgrupper, inklusive samerna, för att dra säkra slutsatser. Den befintliga forskningen är inte tillräckligt omfattande för att ge en helhetsbild av hur dessa grupper mår.

Samerna är ett erkänt urfolk i Sverige och har därför samma rättigheter som övriga befolkningen till god hälsa och vård. För att kunna ge en personcentrerad och kulturanpassad vård krävs mer kunskap, forskning och medvetenhet om de faktorer som specifikt påverkar samers fysiska och psykiska hälsa, såsom minoritetsstress, diskriminering och förlust av kultur och språk. Kulturanpassad vård är avgörande för att skapa trygghet och förtroende hos patienterna.

Åtgärdsförslag

1. Fler resurser till forskning

För att kunna förebygga suicid inom minoritetsgrupper krävs det att resurser tillförs för att bedriva forskning om psykisk hälsa och välbefinnande bland dessa grupper. Denna forskning bör vara representativ och inkludera samers unika perspektiv. Ett särskilt fokus bör ligga på att identifiera riskfaktorer och skyddande faktorer i samers livsmiljö.

2. Hälsofrämjande åtgärder i samråd med minoritetsgrupper

Resurser bör även tilldelas hälsofrämjande åtgärder, såsom utbildningsinsatser och stödprogram, som utvecklas i samarbete med minoritetsgrupper. Detta samråd är nödvändigt för att insatserna ska vara kulturellt relevanta och effektiva.

3. Ett nationellt samiskt kompetenscenter

Sáminuorra vill betona behovet av att skapa ett nationellt kompetenscenter för psykisk hälsa riktat till den samiska befolkningen, likt SANKS i Norge. Ett sådant center skulle kunna erbjuda specialiserad och kulturanpassad vård, stöd till forskning och utbildning för vårdpersonal i

kulturkompetens. Detta skulle bidra till att skapa en tryggare och mer kulturanpassad vård för den samiska befolkningen.

4. Bekämpa mobbning och diskriminering

Utredningen visar att mobbning och diskriminering är riskfaktorer för suicid. Forskning visar att minoritetsgrupper, inklusive samer, är mer utsatta för detta. Därför är det avgörande att satsa på utbildningsinsatser som syftar till att minska okunskap, rasism och fördomar mot minoritetsgrupper.

5. Fokus på barn och unga

Suicidstatistik visar att antalet suicid minskat i de flesta grupper mellan åren 1997 och 2021, men inte bland unga. Sáminuorra understryker vikten av att prioritera suicidförebyggande arbete för barn och unga, med ett särskilt fokus på unga från minoritetsgrupper som är extra utsatta för rasism, diskriminering och minoritetsstress.

Hälsofrämjande insatser för barn och ungdomar bör inkludera kulturanpassade program i skolor och fritidsverksamheter, samt tillgång till stöd i form av ungdomsmottagningar och samtalsterapi med personal som har kulturkompetens.

Sammanfattning

Sáminuorra betonar vikten av att inkludera minoritetsgruppernas behov i suicidförebyggande arbete. Detta kräver en ökad forskningsinsats, resurser för hälsofrämjande åtgärder, utbildning för att motverka diskriminering samt satsningar på barn och unga. Därutöver är inrättandet av ett nationellt samiskt kompetenscenter en avgörande åtgärd för att säkerställa trygg och kulturanpassad vård för samer.

Detta arbete är livsviktigt och måste prioriteras för att främja psykisk hälsa och förebygga suicid i Sverige.

Sara-Elvira Kuhmunen
Förbundsordförande

Aana Edmondson
Styrelseledarmot